

STATISTIKCENTRALENS UPPHANDLING AV TJÄNSTER

Föremål för revisionen har varit tre slag av upphandlingar bland de anskaffningar av tjänster som Statistikcentralen gjort under perioden 1.1.2001 - 30.6.2002: Tryckeritjänster, registrering av poster och sakkunnigtjänster. Enligt Statistikcentralens bokföring uppgick det totala beloppet för upphandling av tjänster år 2001 till 40 miljoner mark. Av detta utgjorde tryckeritjänsterna 5 miljoner mark, registreringen av poster 700 000 mark och sakkunnigtjänsterna 2,5 miljoner mark.

Revisionen avsåg inte att i sig bedöma anskaffningarnas ändamålsenlighet, däremot att klargöra huruvida regelverk och adekvata förfaringssätt har iakttagits. Den främsta frågan vid revisionen var huruvida bestämmelserna om upphandling har iakttagits.

Avsikten med de bestämmelser som gäller offentlig upphandling är å ena sidan att säkerställa att i offentlig upphandling följs principerna om öppenhet och icke-diskriminering, samt å andra sidan att främja konkurrensen i den offentliga förvaltningens upphandling. Den yttersta målsättningen är kostnadsinbesparingar.

Reglerna om konkurrensutsättning utgår från huvudregeln, att all upphandling skall konkurrensutsättas. Från denna regel finns begränsade, i lagstiftningen angivna undantag. Den upphandlande har således inte möjlighet att överväga, huruvida upphandlingen skall konkurrensutsättas eller inte. Utan anbudstävlan går det inte att ta reda på det lägsta eller ur vidare ekonomiskt perspektiv förmånligaste priset. Utan anbudstävlan kan inte heller tryggas att leverantörerna bemöts jämlikt.

Den upphandling av tjänster vid Statistikcentralen som var föremål för revisionen hade inte konkurrensutsatts i tillräcklig mån. Av inalles sjutton granskade anskaffningar hade endast fem konkurrensutsatts, vilket motsvarar under 30 procent.

Som helhet betraktat kräver Statistikcentralens upphandling av tjänster reformer som följer lagstiftningen. Genom att de granskade anskaffningarna som regel inte hade konkurrensutsatts, hade inte heller alla dokument enligt lagen om offentlig upphandling uppgjorts. Exempelvis hade protokoll över öppnande av anbud och beslut om antagning inte uppgjorts. De anbudsgivare som förlorat vid konkurrensutsatt upphandling hade inte informerats per brev eller på annat verifierbart sätt. De dokument om upphandlingen som kunde påträffas, befann sig i regel hos den enhet som gjort anskaffningen, inte i arkivet.

Dokumenteringen av upphandlingsprocessen borde preciseras. Upphandlingsdokumenten bör diarieföras och arkiveras så, att alla skeden av respektive upphandlingsprocess kan verifieras också i efterhand.

Om upphandlingen bör, oberoende av dess värde, antingen meddelas eller i övrigt begäras offerter i tillräcklig mängd med hänsyn till upphandlingens volym. Muntliga offertbegäranden borde

undvikas, och en i undantagsfall framställd muntlig begäran bör bekräftas skriftligt. Anmälningförfarandet och instruktionerna efter genomförd upphandling bör ändras så att de motsvarar lagstiftningen.

Emedan ett ringa värde och brådska oftast hade angetts som skäl till upphandling utan konkurrensutsättande, borde i Statistikcentralens instruktioner för upphandling definieras en gräns för ett ringa värde, och preciseras vad som avses med en brådskande upphandling. Definitionen av ringa värde bör också intas i upphandlingsreglerna med beaktande av särdragen hos olika slag av anskaffningar.

De ingångna anbuden bör också handläggas så, att diskriminering inte förekommer. Upphandlingsenheten är skyldig att skriftligt jämföra anbuden före beslutet om upphandling fattas. De som tidigare levererat en tjänst får inte automatiskt ha förtur vid följande leverans.

Vid upprepad upphandling av tjänster bör övervägas kostnaderna för konkurrensutsättande och andra faktorer vilka anger hur ofta det är ändamålsenligt att konkurrensutsätta. Ävenså måste beaktas de särskilda dragen i avtal som gäller upphandling av tjänster.